Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De natiuirare [domini] nostri Iesu [Christi] [secundum] carnem vi

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

nuas. Statim qꝫ ſicut cera liquefacta eſt. Tūc oēs
ſacerdotes mugitum dederunt. Pontifex autem
templi eleuans gladium apoſtolum trāſuerbera-
uit dicēs. Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex au
tem et cariſius aufugerūt. vidētes ꝙ populus vel
let apoſtolum vindicare. et pontificē viuū incen-
dere. chriſtiani autem corpus apoſtoli tulerunt. et
honorifice ſepelierunt. Poſt longum tēpus ſci-
licet circa annos domini ducētos et triginta. cor-
pus apoſtoli in ediſſam ciuitatem que olim diceba
tur rages medorum trāſlatum eſt: alexādro impe
ratore ad ſiriorum preces hoc faciente. In illa aūt
ciuitate nullus heretic⁹ nullus. iudeus. nullus pa
ganus poteſt viuere. nec tyrānus aliquis ibi noce
re. poſtꝗ̄ abagarus rex illi⁹ ciuitatis epiſtolā ma-
nu ſaluatoris ſcriptā accipe meruit. Nam ſi quā-
do gēs aliqua cōtra ciuitatē illam inſurrexerit: in-
fans baptizatus ſupra portā ſtans epiſtolam illā
legit. et ea die tā ſaluatoris ſcriptis ꝙ̄ apl'i thome
meritis hoſtes aut fugiunt aut pacantur. Yſido
rus etiam in libro de vita et obitu ſanctorum ſic
de illo apoſtolo dicit. Thomas diſcipulus chriſti.
ac ſimilis ſaluatori audiendo incredulus. vidēdo
fidelis fuit. Hic euangelium predicauit. partis me
dis perſis hyrcanis et brachianis. Et intrās oriē-
talem plagā et interna gentiū penetrans: ibi pre
dicationē ſuam vſqꝫ ad titulum ſue paſſionis per-
duxit. Hic lanceis tranſfixus occubuit. Hec yſido-
rus. Criſoſto. quoqꝫ ait. ꝙ dū thomas ad regionē
magoꝝ q̄ ad xp̄m adorandū venerant deueniſſet
eos baptizauit. ⁊ facti ſunt adiutores fidei xp̄iane

De feſtiuitatibus que eueniunt in-fra tempus qđ partim continetur ſub tempore recōciliatiōis. et partim ſub tempore peregrinationis.

Dicto de feſtiuitatibus que occurrunt infra
tēpus renouationis. qđ incepit a moyſe et
pphetis: et durauit vſqꝫ ad aduentuꝫ xp̄i
in carnem: quod tēpus repreſentat eccleſia
ab aduentu vſqꝫ ad natiuitatē dn̄i incluſiue. Se-
quitur de feſtiuitatibus que eueniunt infra tēpus
quod partim cōtinetur ſub tempore reconciliatio
nis: partim ſub tempore peregrinatōis. quod tē-
pus repreſentat eccleſia a natiuitate vſqꝫ ad ſeptu
ageſimam: ſicut ſupra in prologo dictum eſt

De natiuitate dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſecundū carnem.

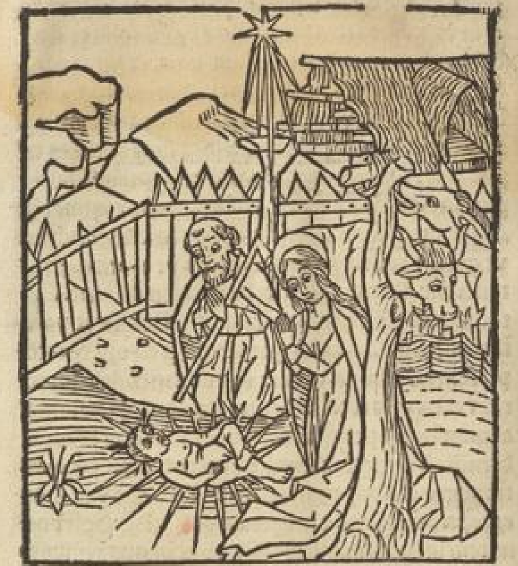

Natiuitas domini noſtri ihesu chriſti ſe-
cūdū carneꝫ vt quidam aiunt. cōpletis
ab adā quinqꝫ milibus. cxxviij. annis
vel ſcd̄m alios ſexmilibus. vel ſecūduꝫ
euſebium ceſarienſem incronicis ſuis
quinqꝫ milib⁹. dcccc. tp̄e octauiani imperatoris facta
eſt. Cōputatio aūt. vi. miliū annoꝝ inuenta fuit a
methodio poti⁹ miſtice ꝙ̄ cronice Veniēte aūt ipo
filio dei in carnē. tāta pace vniuerſus mund⁹ gau
debat. vt toti orbi vnicus romanoꝝ imperator paci
fice preſideret. Hic dictus eſt octauianus a prima
impoſitiōe. ceſar a iulio ceſare cui⁹ fuit nepos. au
guſtus ab augmēto reipublice imperator a digni-
tatis honore qui ad differentiā alioꝝ regū fuit pri
mo hoc nomine inſignitus. Nam ſicut naſci voluit
vt nobis pacē pectoris vel tēporis et pacē eterni-
tatis tribueret. ſic voluit vt nichilomin⁹ ortū ſuuꝫ
pax tēporis illuſtraret. Ceſar igitur auguſt⁹ vni-
uerſo p̄ſidēs orbi. ſcire voluit quot ꝓuincie. quot
ciuitates quot caſtra. quot ville. quot hoīes ī toto
orbe eſſent iuſſitqꝫ vt dicit in hiſtoria ſcolaſtica. vt
omnes homies ad vrbem vnde trahebāt originē
pergerēt et quilibet denariū argēteū qui valebat
decem nūmos vſuales vnde et denarius dicebat
preſidi prouincie tradēs ſe ſubditū romano impio
profiteret. Nam et nūmus ymaginē preferebat ce
ſaris et ſuperſcriptionē nomis. Dicebat autē pro
feſſio et deſcriptio ſed diuerſa ꝯſideratiōe. Profeſ
ſio eni dicebat: q̄a quilibet qn̄ reddebat p̄ſidi ꝓui
cie cēſum capitis id eſt denariū illū qui ſit dicebat

ponebat ſuꝑ caput ſuū. et proprio ore profitebat̄.
ſe eſſe ſubditū romano imꝑio. vnde dicebat̄ ꝓfeſ-
ſio id eſt ꝓprio ore faſſio. et fiebat hoc corā omni
pplo. Deſcriptio aūt dicebat̄: quia numerus eorū
qui cen ſuꝫ capitis ferebāt. certo determinabat̄ nu
mero et redigebat̄ in ſcriptis. Hec autem deſcri-
ptio prima facta eſt a preſide ſirie cirino Prima di
cit̄ vt in eiſdeꝫ hiſtorijs ſcolaſticis habet̄. quantuꝫ
ad cirinū quia eīm iudea ī vmbilico terre nr̄e habi-
tabilis eſſe dicit̄. ꝓuiſum eſt vt in ea inchoaret̄. et
deinde ꝑ circūſtantes regiones et alij preſides ꝓ
ſequerent̄. Uel prima dicit̄ id eſt vniuerſalis quia
alie ꝑceſſerūt particulares. Ul̄ forte prima capitū
in ciuitate fiebat a pſide. ſecūda ciuitatū in regio
ne a legato ceſaris. tercia regionū in vrbe corā ce
ſare. Joſeph autē cum eſſet de genere dauid a na-
zareth in bethleem ꝓfectus eſt. Cū autem beate
marie tēpus pariēdi inſtaret. et ipſe de ſuo reddi-
tu neſciret. eā ſecuꝫ aſſumpſit. et in bethleem ſecuꝫ
duxit: nolens thezaurū ſibi a deo cōmiſſuꝫ in alie-
na manu dimittere: ſed ipſe ꝑ ſe voluit illum cura
peruigili cuſtodire. Cū ergo bethleeꝫ appropin-
quaſſet. vt fater bartholomeus in ſua cōpilatione
teſtat̄ et de libro infantie ſaluatoris eſt ſumptū vi
dit beata virgo partē populi gaudentē. et parteꝫ
gemētē. Qd̄ ſibi angelus exponēs ait. Pars ppl̄i
gaudēs eſt populus gētilis qui in ſemine abrahe
eternā benedictionē accipiet. pars aūt gemēs eſt
plebs iudaica. a deo ſuis meritis reprobata. Cuꝫ
igit̄ ambo bethleē veniſſent: et quia paupes erāt.
et quia oīa hoſpicia alij qui ꝓpter hoc ipm̄ vene-
rant occupauerāt nullū hoſpiciū habere potuerūt
diuerterūt in cōmuni tranſitu. qui vt dicit̄ in hiſto-
ria ſcolaſtica. erat inter duas domos operimentū
habēs qui diuerſoriū dicit̄: ſub quo ciues ad collo
quendū vel cōuiſenduꝫ in diebus ocij vel ꝓ aeris
intꝑie diuertebāt. Ubi forte ioſeph preſepe boui
et aſino fecerat. Uel ſcd̄m quoſdā ruſtici cum ad
forū veniebāt animalia ſua ibidē ligabant. ⁊ ideo
pſepe ibi cōſtructū erat. Ipa igit̄ nocte media diei
dñice. beata virgo filium ſuū peperit et in pſepio
ſuꝑ fenū reclinauit. Qd̄ fenum vt habet̄ in hiſto-
ria ſcolaſtica. beata helena poſtmoduꝫ romā detu
lit. A cuius feni comeſtione bos et aſin⁹ vt dicitur
abſtinebāt. ¶ B Notandū aūt ꝙ natiuitas xp̄i
fuit mirabiliter facta multipliciter oſtenſa et vtili
ter exhibita. Fuit aūt mirabiliter facta: tuꝫ ex par
te generantis. tū ex parte geniti. tū ex parte modi
generādi. Ex parte generātis quia ipa fuit virgo
ante partū et virgo poſt partū. et hoc ſcꝫ ꝙ virgo
manens pepit quinqꝫ modis oſtenſum eſt. Primo
per ꝓphetiam eſaie. vij. Ecce virgo concipiet ⁊c.
Secūdo per figurā hoc eīm figuratū fuit per virgā
aaron que ſine omni humano ſtudio floruit ⁊ per
portā ezechielis que ſemꝑ clauſa ꝑmanſit. Tercio
per cuſtodiā. ioſeph eīm ex eo ꝙ ipſam cuſtodiuit
teſtis ſue virginitatis extitit. Quarto ꝑ experien-
tiam. cuꝫ eīm vt in cōpilatione bartholomei habe-
tur: et de libro ſaluatoris infantie ſumptum fuiſſe
videtur beate marie pariendi tempus inſtaret. io
ſeph licet deū de virgine naſciturū non dubitaret
morē tamen gerēs patrie obſtetrices vocauit qua
ruꝫ vna vocabat̄ zebel. ⁊ altera ſalome. Zebel igi
tur cōſiderans et inquirēs et ipſaꝫ virginem inue-
niens exclamauit virginē peperiſſe. Salome aūt
dū non crederet: ſed hoc probare ſimiliter vellet.
cōtinuo aruit manus eius. Juſſu autē angeli ſibi
apparentis puerū tetigit. et cōtinuo ſanitatē acce
pit. Quinto per miraculi euidentiaꝫ. Rome enim
vt teſtat̄ innocentius papa tercius. xij. annis pax
fuit. Igitur romani templū pacis pulcherrimum
cōſtruxerunt. et ibi ſtatuam romuli poſuerūt. Cō
ſulentes autē apollinē quantū duraret acceperūt
reſponſum quouſqꝫ virgo pareret. Hoc autē au-
diētes dixerūt. Ergo in eternū durabit. Impoſſi-
bile eīm credebāt ꝙ vnꝗ pareret virgo. Unde in
foribus templi titulum hunc ſcripſerunt. Templū
pacis eternū. Sed in ipa nocte qua virgo peperit
tēplum funditus corruit. Et ibi eſt modo eccleſia
ſancte marie noue. Secūdo fuit mirabiliter facta
ex parte geniti. Nā ſicut dicit bernardus in eadem
perſona. eternum. antiquuꝫ. et nouū mirabiliter
cōuenerūt Eternū id eſt diuinitas antiquū. i. caro
ab adā traducta. nouū. i. aīa de nouo creata. Ite-
rū ſicut idē dicit hodie tres mixturas vel tria opa
fecit de⁹ ita mirabil̄r ſingularia. vt talia nec facta
nec ampli⁹ faciēda ſint. Cōiuncta quippe ſunt ad
inuicē deus et homo: mater et virgo: fides et cor
humanū. Prima mixtura valde mirabilis: qa cō-
iūcta ſunt limus et de⁹: maieſtas et infirmitas. tā
ta vilitas et tanta ſublimitas. Nichil eīm deo ſubli-
mius. et nichil limo vilius. Secūda nichilominus
valde mirabilis: a ſeculo eīm nō eſt auditū ꝙ vir-
go eſſet ꝗ peperit: et ꝙ mater eſſet ꝗ virgo ꝑman-
ſit. Tercia eſt prima et ſcd̄a inferior ſed nō minus
fortis. Mirum eīm quomō cor humanū fidem his
duob⁹ accōmodauit: quomō credi potuit ꝙ deus
homo eſſet. et ꝙ virgo permāſerit que peperiſſet
Hec berñ. ¶ Tercio fuit mirabiliter facta ex parte
modi generādi. eius eīm partus fuit ſupra naturā

ex eo ꝙ virgo cōcepit. ſupra rationē ex eo ꝙ deuꝫ
genuit. ſupra humanā condicionē ex eo ꝙ ſine do
lore peperit. ſupra cōſuetudinē ex eo ꝙ de ſpūſan
cto concepit. Nō em̄ genuit virgo ex humano ſe-
mine: ſed ex miſtico ſpiramine. Nā ſpūſſanctus de
caſtiſſimis et puriſſimis ſanguinibꝰ virgis accepit
et inde corpꝰ illud formauit: et ſic quartū modum
mirabilē faciendi hominē deꝰ oſtendit. Nam ſicut
dicit anſelmꝰ deus poteſt quatuor modis hominē
facere. ſcꝫ ſine homine et femina ſicut fecit adam.
de homine ſine femina ſicut fecit euaꝫ. de homine
et femina. ſicut cōmunis ꝓbat vſus. de femīa ſine
viro ſicut hodie mirabiliter factū eſt. ¶ L Se-
cūdo eius natiuitas fuit multipliciter oſtēſa. Oſtē
ſa eſt em̄ per oēs gradus creaturarū. Eſt em̄ que
dam creatura que tm̄ habet eſſe ſicut pure corpo-
rea vt lapides. quedā q̄ habet eſſe et viuere. ſicut
vegetabilia vt arbores. quedā que habet eſſe vi-
uere ⁊ ſentire. ſicut aīalia bruta. quedā q̄ habet eſ
ſe: viuere ſentire: et diſcernere. ſicut homo quedā
que habet eſſe viuere. ſentire diſcernere. et intelli
gere ſicut angelus. Per has omnes creaturas ho
die xp̄i natiuitas oſtenſa eſt. Prima autē creatura
ſcilicet pure corporea triplex eſt. ſcꝫ opaca tranſ-
parens. ſiue pura et lucida. Primo ergo oſtēſa eſt
per pure corporeā opacam. ſicut per deſtructionē
templi romanoꝝ. vt ſupra dictū eſt. et per ruinaꝫ
ſtatue romuli dei romanoꝝ que tunc cecidit et cō-
minuta eſt. et ꝑ ruinā etiam aliarū ſtatuaruꝫ que
tūc in alijs locis plurimis ceciderunt. Legitur em̄
in hiſtoria ſcolaſtica. ꝙ hieremias ꝓpheta in egy-
ptū deſcendēs poſt mortē godolie: regibus egy-
pti ſignū dedit. ꝙ eoꝝ ydola corruerent. cum vir-
go filiuꝫ parturiret. Quapropter ſacerdotes ydo
lorum: ymaginē virginis puerū in gremio baiulā
tis ſecreto loco tēpli ſtatuerunt: et eam ibi adora-
bāt. Sed a bartholomeo rege poſtea interrogati
q̄d hoc ſibi vellet. dixerūt paterne tradiciōis hoc
eſſe miſteriū quod a ſancto viro et ꝓpheta eoruꝫ
maiores acceperant et ſic in rebus venturū crede
bant Secūdo per pure corporeā tranſparenteꝫ et
peruiaꝫ. Nam in ipſa nocte natiuitatis dominice
obſcuritas noctis in claritatē diei verſa eſt. Rome
etiam vt atteſtat̄ oroſius et innocentius papa ter
cius. fons aque in liquorē olei verſus eſt. et erum
pens vſqꝫ in tiberim profluxit et tota die illa lar-
giſſime emanauit. et ibi modo eſt ſctā maria trāſ-
tiberim. ꝓphetauerat em̄ ſibilla. ꝙ quādo erum-
peret fons olei. naſceret̄ ſaluator. Tercio per pu-
re corporeā lucidam. ſicut per corpora ſuꝑ celeſtia

Nam in ipſa die natiuitatis ſecūdum antiquorum
relacionem vt ait Criſoſtomus. magis ſuper quē
dam montem orantibus ſtella quedam iuxta eos
apparuit: que formam pueri pulcherrimi habe-
bat: et in eius capite crux ſplēdebat. Que magos
alloquēs dixit. vt in iudeam pergerent. et ibi na-
tum puerum inuenirēt. In ipſa etiā die tres ſoles
in oriēte apparuerunt: q̄ paulatim in vnū corpus
ſolare redacti ſunt. Per quod ſignabat̄ ꝙ trini et
vnius dei notitia: toti orbi īminebat. Uel quia na
tus erat ille in quo tria. ſcꝫ anima: caro: et deitas.
in vnā perſonā cōuenerūt. In hiſtoria tamen ſco
laſtica dicit̄. ꝙ non ipſa die natiuitatis tres ſoles
apparuerūt: ſed ante per aliq̄d tēpus ſcꝫ poſt mor
tē iulij ceſaris. q̄d etiaꝫ euſebius in cronica aſſerit
Octauianꝰ inſuꝑ imꝑator vt ait innocēcius papa
tercius. vniuerſo orbe ditioni romane ſubiugato
in tantum ſenatui placuit vt eū ꝓ deo colere vel
lent. Prudēs aūt imꝑator ſe mortalem intelligēs
īmortalitatis nomē ſibi noluit vſurpare Ad illoꝝ
vero oportunā inſtātiā ſibillā ꝓphetiſſaꝫ aduocat
ſcire volēs ꝑ eiꝰ oracula. ſi in mūdo maior eo ali-
quādo naſceret̄. Cum ergo in die natiuitatis dn̄i
cōſiliuꝫ ſuꝑ hac re conuocaſſet: et ſibilla ſola in ca-
mera imperatoris oraculis inſiſteret in die media
circulus aureꝰ apparuit circa ſolē. et in medio cir-
culi virgo pulcherrima. pueꝝ geſtans in gremio
Tūc ſibilla hoc ceſari oſtēdit. Cū aūt imꝑator ad
ꝓdictā viſionē plurimū admiraretur audiuit vocē
dicentem ſibi. Hec eſt ara celi. Dixitqꝫ ei ſibilla.
Hic puer maior te eſt et ideo ipſum adora. Eadeꝫ
autē camera in honore ſancte marie dedicata eſt
Unde vſqꝫ hodie dicit̄ ſācta maria ara celi. Intel-
ligens igitur imꝑator. ꝙ hic puer maior ſe erat. ei
thura obtulit et deus decetero vocari recuſauit
De hoc aūt oroſius ita dicit. Octauiani tēpore ho
ra circiter tercia celo repēte liq̄do ac puro et ſere
no circulus ad ſpeciē celeſtis arcus orbē ſolis am-
biuit quaſi venturus eſſet qui ipſum ſolē ſolus mū
dumqꝫ totū et feciſſet et regeret. Hec oroſius. Idē
ait eutropius. Refert quoqꝫ thymotheꝰ hiſtorio-
graphus. ſe ī antiq̄s romanoꝝ hiſtorijs inueniſſe
ꝗ octauianus triceſimoquito regni ſui anno capi-
toliū aſcēdit. et quis poſt ſe rempublicā guberna-
ret a dijs ſolicite req̄ſiuit et audiuit vocē ſibi dicē-
tē. Puer etherēꝰ ex deo viuēte ſine tēpore genitꝰ
nō multū poſt ex intemerata virgine deus homo
ſine macula naſciturus. Hoc audito ibi araꝫ edifi
cauit cui hūc tituluꝫ inſcripſit. Hec eſt ara filij dei
viuētis. Secūdo oſtēſa ē natiuitas et manifeſtata

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

per creaturam que habet eſſe et viuere ſicut ſunt
plãte et arbores. In hac em̄ nocte vt bartholome
us in ſua cõpilatione teſtat̃. vinee engadi q̄ profe
runt balſamū floruerũt. fructū ꝑtulerunt: et liquo
rem dederũt. ¶ Tercio ꝑ creaturã que habet eſſe
viuere et ſentire: ſicut ſunt aĩalia. Proficiſcẽs em̄
ioſeph in bethleem cū maria pregnãte duxit ſecū
bouē forte vt ipm̄ venderet et cenſum ꝓ ſe et pro
virgine ſolueret et de reſiduo viuerẽt. et vnū aſi-
num forte vt virgo ſuꝑ eū veheret̃. Bos igitur et
aſinus miraculoſe dñm cognoſcẽtes. flexis genib9
ipſum adorauerũt. Ante etiã xp̄i natiuitatem per
aliquos dies vt ait euſebius in cronica: cū quidaꝫ
ararent boues ad aratores dixerũt. Homĩes defi
cient: ſegetes ꝓficiẽt. ¶ Quarto per creaturam q̄
habet eſſe. viuere: ſentire: et diſcernere. vt eſt hõ
ſicut ꝑ paſtores. Nã in ipa hora paſtores ſuꝑ gre-
gem ſuū vigilabãt. ſicut bis in anno in lõgioribus
et breuioribus noctib9 anni cõſueuerãt. Mos em̄
fuit antiquitus gẽtibus in vtroqꝫ ſolſticio. ſcꝫ eſti-
uali circa feſtū iohãnis baptiſte et hiemali circa na
tiuitatẽ dñi. vigilias noctis cuſtodire ob ſolis ve-
nerationẽ. qui forte mos etiã apud iudeos ex vſu
cohabitantium inoleuerat. Ipis igit̃ angelus dñi
apparẽs et ſaluatorẽ natū nūciauit: ꝛ quomodo
inueniret̃ ſignū dedit. Facta eſt cū angelo multitu
do angeloꝝ dicentium. Gloria in excelſis deo ꝛc.
Paſtores ergo veniẽtes totū ſicut angel9 dixerat
inuenerunt. Sic iterū manifeſtata eſt per ceſarem
auguſtū: quia tūc preceptū dedit ne eū aliquis deū
vocare auderet. ſicut oroſius teſtat̃. Forte em̄ cum
viſioneꝫ illã circa ſolem vidiſſet. recolens ſimul de
ruina templi et de fonte olei. Et intelligens ꝙ in
mūdo natus eſſet q̄ maior erat. nec deus nec dñs
vocari voluit. In quibuſdã quoqꝫ cronicis legit̃ ꝙ
appropinquante die natiuitatis dñi octauianus ꝑ
mundū vias publicas fieri precepit. ꝛ omnia debi
ta romanis dimiſit. Sic etiã manifeſtata eſt ꝑ ſo-
domitas q̄ oĩs in toto mūdo in illa nocte extincti
ſunt ſicut dicit heronimus ſuꝑ illud. Lux orta eſt
eis. tanta ſcꝫ ꝙ oẽs laborãtes ĩ illo vicio extinxit
Et hoc fecit xp̄s vt oĩs eradicaret ne in humana
natura quã aſſumpſerat tãta de cetero immūdicia
inueniret̃. Nam vt dicit aug9. videns deus viciū
contra naturaꝫ in humana natura fieri fere deſijt
incarnari. ¶ Quinto ꝑ creaturã que habet eſſe vi
uere: ſentire diſcernere et intelligere. ſicut ange-
lus. Angeli em̄ ipſam xp̄i natiuitatẽ paſtoribus
annūciauerunt. vt ſuperius dictū eſt. ¶ D Ter
cio et9 natiuitas nobis eſt humiliter exhibita. Pri

mo ad demonū cõfuſionẽ. Nam hoſtis iam nobis
vt ante preualere nõ poteſt. Unde legit̃ ꝙ ſanctus
hugo abbas cluniacē. ĩ vigilia natiuitatis dñi vi
dit beatã virginẽ in vlnis tenentẽ filiū et dicentẽ.
Adeſt dies in qua ꝓphetaꝝ oracula renouantur
Ubi nūc eſt hoſtis q̄ ante hūc dieꝫ hoĩbus preuale
bat. Ad hãc vocẽ dyabolus de humo prorupit vt
verbis dñe inſultaret. et mentita eſt iniquitas ſibi
qm̄ dū officinas fratrū circūiret. Ipm̄ ab oratorio
deuotio. a refectorio lectio. a dormitorio ſtramẽta
vilia: a capitulo paciencia reiecit. In libro quoqꝫ
petri cluniacē. legit̃ ꝙ in vigilia natiuitatis dñi
ſancto hugoni abbati cluniacē. apparuit btã vir
go filiū in gremio tenẽs et cum eo ludẽs qui dice-
bat. Noſti mater ꝙ diem natalis mei eccleſia cum
magno laudū tripudio celebrat. Et vbi eſt nūc dy
aboli virtus: vel q̄d dicere poteſt vł facere? Tunc
dyabol9 videbat̃ quaſi de humo ſurgere ac dicere
Et ſi in eccleſiaꝫ vbi laudes tue fiunt intrare non
poſſuꝫ ſed tamen capitulū dormitoriū ꝛ refectoriū
introibo. Q̄ð ille attẽptans inuenit hoſtiū capitu-
li nimis artū ſibi groſſo: hoſtiuꝫ dormitorij nimis
depſſuꝫ ſibi elato. hoſtiū refectorij repagulatū im
pedimentis caritatis ſcꝫ ſeruiẽtiū. auiditate audiẽdi
lectiões et ſobrietate cibi et potus. et ſic confuſus
euanuit. Scd̄o ad venie ĩpetrationẽ. Unde legit̃
in quodã libro exemploꝝ ꝙ cum quedam mulier
lubrica ad cor tandem rediſſet de venia deſꝑabat
naꝫ cogitans de iudicio reputabat ſe eſſe reã de in
ferno reputabat ſe iã eſſe cruciandam. cogitãs de
paradiſo reputabat ſe eſſe immūdaꝫ. de paſſiõe re
putabat ſe eſſe ingratã. cogitans vero de pueri in
fantia et ꝙ pueri de facili placantur. xp̄m per ſuã
infantiã adiurauit. ꝛ vocẽ de venia ſua audire me
ruit. ¶ Tercio ad infirmitatis curationẽ. De hac
natiuitatis vtilitate dicit bern̄. Triplici morbo la-
borabat gen9 humanū. in pricipio. medio. et fine
id eſt natiuitate vita et morte. Natiuitas erat im-
mūda: vita ꝑuerſa mors periculoſa. Uenit xp̄s et
cõtra hunc triplicẽ morbum attulit triplex reme-
dium. Natus eſt em̄ vixit. et obijt. Eius natiuitas
purgauit noſtrã. eius vita inſtruxit noſtrã. mors il
lius deſtruxit noſtrã. Hec bern̄. ¶ Quarto ad ſu-
perbie humiliationẽ. Unde dicit aug9. ꝙ humili-
tas filij dei quã nobis in incarnatione exibuit fuit
nobis in exemplum ſacramentū et medicamẽtū
In exemplū conuenientiſſimuꝫ q̄ð homo imitaret̃.
altum ſacramentuꝫ quo peccati noſtri vinculū ſol
ueret̃. et ſummū medicamẽtū quo tumor noſtre ſu
perbie ſanaretur. Hec aug9. Suꝑbia enim primi

hominis ſanata ē per humilitatē xpi. Et notandū
q̄ conuenienter humilitas ſaluatoris reſpōdeat ſu
perbie perditoris. Superbia eīm primi hoīs fuit
contra deū vſq̧ ad deū: et ſupra deū. Fuit contra
deū quia fuit cōtra eius preceptū quo preceperat
ne de ligno ſcientie boni et mali comederet. Fuit
etiā vſq̧ ad deū: quia vſq̧ ad appetitū deitatis.
credens q̄ dyabolus dixerat: eritis ſicut dij. Fuit
etiā ſupra deū: ſicut dicit anſelmus volendo quod
deus illū velle nolebat. Tunc etiā ſuā voluntatē
poſuit ſupra voluntatē dei. At filius dei ſcōm io
hannē damaſceñ. humiliauit ſe ꝓpter hoīes nō
cōtra homines: vſq̧ ad hoīes: et ſupra hoīes
Propter homines: quia ꝓpter eorꝫ vtilitatem et
ſalutem: vſq̧ ad hoīes per naſcendi modū conſi
milē. ſupra hoīes per naſcendi modū diſſimilē
Nam eius natiuitas et ſecundum aliquid nobis ſi
milis fuit: quia ſcꝫ natus ē ex muliere et per eādē
portā ꝓpagatꝰ ⁊ ſcōm aliquid diſſimilis: quia de
ſpiritu ſancto ex maria virgine natus eſt.

De ſancta Anaſtaſia. vii. A

Anaſtaſia dicitur ab ana qđ eſt ſurſū et ſtar
ſis quod eſt ſtans ſiue ſtatus: quia ſurſum
ſtetit a vicijs ad virtutes.

Anaſtaſia nobiliſſia romanorꝫ filia ꝑtaxati
illuſtris: ſed pagani a matre ſua fauſta chri
ſtiana et a beato criſogono fidē xpi edocta
eſt. Tradita autem publio in vxorem languorem
ſimulans ſemper ſe ab eius conſortio abſtinebat.
Qui audiēs eā cū vna tantū ancilla in vili habitu
xpianorꝫ carceres circuire ⁊ eis neceſſaria miſtra
re fecit eam artiſſime cuſtodiri: ita vt etiam eidē
alimoniam denegaret. Volebat autem eam ſic
perimere vt poſſet in eius largiſſimis poſſeſſioni
bus laſciuire. Putans igitur ſe mori: doloroſas
litteras criſogono mittebat: et ille conſolatorias
remittebat. Interea vir eius moritur et illa a car
ceribus liberatur. Hec habebat tres ancillas pul
cherrimas que ſorores erant: quarū vna dicebat
agapen: altera thyonia: et tercia yrenen. Que cū
chriſtiane eſſent et prefecti vrbis monitis nullate
nus obedirent: in cubiculum eas reduſit vbi co
quine vtenſilia ſeruabantur. Prefectus autem in
earum ardens amorē: ad eas iuit vt ſuam libidi
nem exerceret. Qui in amētiā verſus putās ſe tra
ctare virgines cacabas patellas caldaria et ſimi
lia amplectēs oſculabat: et cū ex hoc ſaciatꝰ fuiſſet
foras exijt nigerrimꝰ ⁊ deformis et veſtimētis cō
ciſis. Quē ſerui qui eū pre foribus expectabāt ſic a
ꝑtatū videntes: cogitātes q̄ i demonē verſus eſſet
cum verberibus affecerūt: ⁊ fugiētes ſolū relique
runt. Cūq̧ imperatorē adiret vt de hoc cōquereret
alij virgis eū percutiebāt: alij in faciem eius expue
bant: alij lutum et puluerē in eū proijciebant: ſuſ
picantes q̄ in furiā verſus eſſet. Oculi aūt eius te
nebant ne ſic ſe deformē videret. Quapropter mi
rabat plurimū cur ſic eū oēs deridebant quē intā
to honore habere cōſueuerant. Videbat eīm ei q̄
ipſe et omnes albis veſtibus eſſent induti. Putās
vero cū ſic ſe deformē ab alijs didiciſſet et puelle
ſibi per artē magicā hoc feciſſent: iuſſit eas corā ſe
expoliari: vt eas ſaltē nudas aſpiceret. Sꝫ ſtatim
earꝫ veſtimēta ſic corporibus adheſerūt: vt nullo
mō exui valerēt. Prefectꝰ aūt pre admiratiōe ita
obdormiuit ſtertēs q̄ etiā a pulſantibꝰ nō poterat
excitari. Tādē virgines martirio coronant ⁊ ana
ſtaſia ab imperatore cuidā ꝑfecto tradit: vt ſi eā ſa
crificare faceret poſtmodū in vxorē eā haberet.
Cūq̧ eā in thalamū duxiſſet: et eā amplexari vel
let ſtatim cecꝰ effectꝰ ē. Deos adijt q̄rens ſi euade
re poſſet. Rñderūt dicētes. Quia ſanctā anaſtaſiā
ↄtriſtaſti nobis traditꝰ es: ⁊ amō ſp̄ nobiſcū in īfer
no torq̄beris. Cūq̧ domū reduceret inter manꝰ
puerorꝫ vitā finiuit. Tūc anaſtaſia alij ꝑfecto tra
dit vt eā in cuſtodia detineret. Audiēs vero idē q̄
infinitas poſſeſſiōes haberet priuatim dixit ei. A
naſtaſia ſi vis eſſe chriſtiana fac q̄ ꝑcepit deꝰ tuus
Ille eīm ꝑcepit qui nō renūciauerit oībus q̄ poſſi
det ⁊c. Oīa igit q̄ habes michi da et vade libera